

Redactioneel

1 | | Smartengeld

Schraadhans is hier keukenmeester, verzucht Spier in zijn conclusie onder het arrest van de Hoge Raad van 19 oktober 2007 als hij de vergoedingen voor smartengeld in ons land vergelijkt met de meeste andere West-Europese landen.¹ Ook Lindenbergh vindt Nederlandse rechters zuinig en voorzichtig als het gaat om smartengeld.² Lindenbergh betoogt terecht dat de toegekende smartengeldvergoedingen in Nederland niet alleen tamelijk bescheiden zijn, maar ook bij lange na de indexering niet bijhouden. Het in 1992 toegekende en tot dan toe hoogste smartengeldbedrag van Fl. 300.000/€ 136.134 voor een met HIV besmette patiënt, zou geïndexeerd nu € 205.000 moeten bedragen.³ Dat is een bedrag dat we wel geïndexeerd tegenkomen in de ‘Smartengeldgids’ van de ANWB⁴, maar dat nog nooit is toegewezen. Het hoogste toegewezen bedrag in de editie 2009 bedraagt € 150.000 voor een ernstig mishandelde man.⁵ Daarna vinden we een aantal uitspraken met een vergoeding van € 136.134.⁶

De geldontwaardiging wordt dus onvoldoende meegenomen bij de vergelijking door rechters met vergelijkbare gevallen. Dat is niet in overeenstemming met de door de Hoge Raad uitgezette lijn voor de bepaling van smartengeld:

*De rechter dient bij zijn begroting tevens te letten op de bedragen die door de Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend, daaronder begrepen de maximaal toegekende bedragen, een en ander met inaanmerkingneming van de sedert de betreffende uitspraken opgetreden geldontwaardiging.*⁷

Naar het waarom van de zuinigheid van de Nederlandse rechter als het gaat om smartengeld blijft het gissen. Waarom liggen de vergoedingen in Nederland veel lager

dan in Engeland en vooral Duitsland? De Bosch Kemper vreest dat er in de Nederlandse samenleving een afkeer bestaat tegen zonder noeste arbeid of slim handel drijven verdiend geld.⁸

Opvallend is dat Engeland sinds een aantal jaren een vorm van normering van smartengeld kent waarbij de bedragen jaarlijks worden aangepast.⁹ Dit heeft geleid tot een gestage verhoging van het smartengeld en tot een snellere stijging van vergoedingen dan in Nederland. In Nederland leidt de grotere rechterlijke vrijheid bij de vaststelling van smartengeld niet tot hogere smartengeld bedragen.¹⁰ Meer normering hoeft dus niet per definitie in lagere of stagnerende smartengeldvergoedingen te resulteren. De crux zit hem in de jaarlijkse bijstelling van de vergoedingen met minimaal de inflatiecorrectie.

In de ontwerp-AMVB, gebaseerd op het Wetsvoorstel affectieschade wordt ook een bepaalde normering (binnen bepaalde bandbreedtes) voor affectieschade gehanteerd. Over de hoogte van die genormeerde kan worden getwist¹¹, maar een zekere normering hoeft op zich niet bezwaarlijk te zijn. Wel bezwaarlijk is dat noch de wet noch de concept-AMVB voorziet in een jaarlijkse indexering op basis van de CBS-prijnsindexcijfers voor de gezinsconsumptie. Tijdens de plenaire behandeling in de Eerste Kamer op 9 maart jl. merkte de Minister desgevraagd op dat bij de evaluatie van de wet over vijf jaar gekeken zal worden of indexering nodig is. Later voegde de minister daar aan toe dat, afhankelijk van de behoeften die er zullen zijn en de mate waarin de koopkracht in Nederland zich ontwikkelt, indexering zo nodig eerder aan de orde kan komen.¹²

¹ LJN: BB5172, zie Conclusie A-G. alinea 4.47.

² S.D. Lindenbergh, ‘Tranen met duiten, over het paradoxale karakter van het smartengeld, LSA-bundel: Tien pennenstreken over personenschade, Den Haag 2009, p. 147-156.

³ HR 8 juli 1992, NJ 1992, 714.

⁴ M. Jansen, Smartengeld, Den Haag: ANWB 2009, nr. 703.

⁵ M. Jansen, t.a.p., nr. 850.

⁶ M. Jansen, t.a.p., nr.’s 366 (€ 136.000), 367, 703. Uitspraaknr. 1396 vermeldt een vergoeding voor smartengeld van € 140.000/€ 145.600, maar betreft geen letselschade.

⁷ HR 17 november 2000, NJ 2001, 215 (Druif/Bouw).

⁸ H.J.J. de Bosch Kemper, Smartengeld in perspectief, in: Smartengeld (ANWB), t.a.p., p. 8.

⁹ L. Schreuder, Smartengeld in het buitenland, in: Smartengeld (ANWB), t.a.p., p. 11-12.

¹⁰ Zie hierover S.D. Lindenbergh, Smartengeld, tien jaar later, Kluwer 2008, p. 68.

¹¹ Zie bijvoorbeeld de brief van de Vereniging Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade (ASP) van 2 februari 2010 aan de Vaste Commissie van de Eerste Kamer.

¹² Zie www.eerstekamer.nl, zoeken op affectieschade (EK 28781), stenogram 9 maart 2010, p. 37-38.

Zorgwekkender echter dan de ontbrekende indexering is het lot van het Wetsvoorstel affectieschade zelf. Op 23 maart jl. is het wetsvoorstel in de Eerste Kamer gestrand. Het CDA, de VVD, de ChristenUnie en de SGP hebben tegengestemd. Het is onbegrijpelijk en treurig dat een zorgvuldig en langdurig (bijna 10 jaar) wetgevingsproces op deze wijze eindigt, met name ook omdat het om een breed gedragen wetsvoorstel¹³ gaat. Zeker aan ouders die kinderen hebben verloren, zoals recent de ouders van Milly Boele, valt dat niet uit te leggen. Het NRC formuleert het als volgt: “*Wel voor de kist betalen, maar niet voor de leegte en het verdriet? Dat past niet meer. Het gemiddelde slachtoffer blijft met zo'n cynische en beperkte compensatie in de kou staan.*”¹⁴ Ik sluit mij hier volledig bij aan.

Ook de Letselschade Richtlijn Licht Letsel (schadeafwikkeling en smartengeld) van De Letselschaderaad, zoals die geldt vanaf 1 januari 2010, kent genommerde smartengeldvergoedingen voor licht letsel.¹⁵ Net als bij de vergoeding van affectieschade wordt ook hier gewerkt met bandbreedtes waarbinnen met individuele aspecten rekening kan worden gehouden bij de vaststelling van smartengeld. In deze richtlijn is wel een evaluatiemoment ingebouwd, maar die evaluatie houdt in dat elke keer bij het verschijnen van een nieuwe bundel “Smartengeld” van de ANWB wordt bekeken “*of de bedragen per categorie aansluiten bij de door de rechter toegekende*

bedragen dan wel dat aanpassing noodzakelijk is”. Als rechters zo zuinig blijven als ze nu zijn bij de toekenning van smartengeld, dan zijn de genommerde vergoedingen uit de richtlijn dus eenzelfde karig lot beschoren.

Verburg constateert dat de huidige wijze van gevalsvergelijking verstarring in de hand werkt.¹⁶ Als een mogelijke verklaring ziet hij dat rechters zich onvoldoende rekenschap geven van bijvoorbeeld de ontwikkelingen in het buitenland, of de maatschappelijke ontwikkelingen in de waardering van letsels in het algemeen. Een indicator voor die maatschappelijke ontwikkelingen is uiteraard de letselschadepraktijk zelf. Daar zitten we dicht bij het vuur. Mijn indruk is dat in het buitengerechtigde traject guller wordt omgegaan met smartengeld. Het slachtoffer wordt over het algemeen wel een redelijk smartengeld gegund. Het zwaartepunt in de onderhandelingen ligt veel meer op langlopende schadeposten als verlies verdien capaciteit en huishoudelijke hulp. Of die indruk juist is valt te bezien en dat is wat de redactie graag zou willen doen: bezien wat de buitengerechtigde vergoedingen voor immateriële schade zijn. Ik verwijs u daarvoor naar pagina 5 in dit nummer met een oproep om uw onderhandelingsresultaten op het gebied van smartengeld in te sturen naar de redactie van Letsel & Schade.

John Roth

---

¹³ Zowel door naasten en nabestaanden van slachtoffers (zie: Onderzoeksrapport VU: Slachtoffers en aansprakelijkheid, Een onderzoek naar behoeften en ervaringen van slachtoffers en hun naasten met betrekking tot het civiele aansprakelijkheidsrecht, Deel II Affectieschade, 2008, WODC), als door verzekeraars en Slachtofferhulp Nederland (zie bijvoorbeeld de brief van de minister van Justitie van 20 januari 2010 bij de ontwerp AMVB, p. 2, te vinden op de website van de Eerste Kamer).

¹⁴ Commentaar: Onvergoed verdriet, NRC 24 maart 2010.

¹⁵ Zie www.deletselschaderaad.nl.

¹⁶ G.J.M. Verburg, Vaststelling van smartengeld, diss. 2009, p. 262.

Mededelingen

12 |

Dr. mr. dr. R.W.M. Giard komt de redactie van Letsel & Schade versterken.

Raimond Giard is zowel in de geneeskunde als in het recht gepromoveerd. Zijn juridisch proefschrift "Aansprakelijkheid van artsen: juridische theorie en medische praktijk" uit 2005 heeft sterk de aandacht getrokken. Als

jurist is hij verbonden aan het Rotterdam Institute of Private Law van de Erasmus Universiteit Rotterdam en als patholoog en klinisch epidemioloog is hij verbonden aan het Maastad Ziekenhuis in Rotterdam. De redactie heet hem van harte welkom.

Clemens Roijackers

13 | Vaststellingsovereenkomsten smartengeld

Enige jaren geleden kende Letsel & Schade een rubriek waarin abonnees/lezers resultaten van vaststellingsovereenkomsten konden insturen naar de redactie. Deze resultaten werden vervolgens in Letsel & Schade gepubliceerd. Voor het laatst gebeurde dit in L&S 2003 nr. 1, na een hoofdartikel van Van Zijst over de vaststellingsovereenkomst. Daarna waren de inzendingen te summier om weer tot publicatie over te gaan. Letsel & Schade wil weer onderhandelingsresultaten gaan publiceren, maar zich daarbij beperken tot het smartengeld. Voor wat betreft de materiële schade is het namelijk maar zeer de vraag of publicatie daarvan voor lezers interessant is. De vaststelling van materiële schade is immers erg casuïstisch. De hoogte van bedragen voor materiële schade is van zoveel individueel bepaalde factoren afhankelijk, dat publicatie van die bedragen alleen geen relevante informatie verschaft, terwijl het zeer moeilijk is alle individueel bepaalde factoren op te nemen.

Bij smartengeld ligt dat anders. Aan de hand van een aantal factoren kunnen smartengeldvergoedingen redelijk goed met elkaar worden vergeleken. De 'Smartengeldgids' van de ANWB is daarvan een goed voorbeeld.¹ Aan de hand van verschillende letselcategorieën wordt een goed overzicht gegeven van de vergoedingen die rechters toekennen voor smartengeld. Inzenders van rechterlijke uitspraken wordt daarbij gevraagd om informatie te verstrekken over de volgende relevante factoren²: leeftijd, burgerlijke staat, beroep, ernst van de doorstane pijn en te verwachten graad en duur daarvan, medische behandelingen, operaties, duur van de ziekenhuisopname, nabehandelingen, opname in verpleegtehuis of revalidatiecentrum en de duur daarvan, mate van

arbeidsongeschiktheid, functionele invaliditeit, restverschijnselen, handicaps, psychische gevolgen, verminkingen, ontsieringen, littekens, verminderde mogelijkheden ten aanzien van (seksuele) relaties en sociaal verkeer en belemmeringen bij vrije tijdsbesteding.

In het redactioneel is al toegelicht dat de redactie van Letsel & Schade een toegevoegde waarde ziet in het publiceren van vergoedingen voor smartengeld die worden vastgesteld in het buitengerechtelijk traject. Enerzijds om inzicht te krijgen in de vraag of buiten rechte overeengekomen smartengeldvergoedingen afwijken van door rechters vastgestelde vergoedingen. Anderzijds om zo het palet aan vergelijkbare gevallen te vergroten. Want hoe omvangrijk de verzameling rechterlijke uitspraken in de Smartengeldgids van de ANWB ook is, het aantal vergelijkbare gevallen per casus is nog steeds beperkt. Dat maakt het niet alleen voor rechters lastig om vergelijkbare gevallen te vinden³, maar ook voor partijen in het buitengerechtelijk traject. Het feit dat het slechts bij een beperkt aantal letselchadezaken tot een procedure komt⁴, betekent dat de rechterlijke uitspraken in de Smartengeldgids ook slechts een topje van de ijsberg betreffen van de vaststelling van smartengeldvergoedingen in de letselchadepraktijk. Voor Letsel & Schade reden genoeg om meer zicht te krijgen op de rest van deze ijsberg. Daarvoor hebben wij echter wel de medewerking nodig van de lezers van Letsel & Schade.

De redactie doet dan ook een oproep aan de lezers om de in de onderhandelingen bereikte schikkingsresultaten voor smartengeld in te sturen. U kunt deze onderhandelingsresultaten toesturen per post naar Postbus 10730,

¹ M. Jansen, Smartengeld, Den Haag: ANWB 2009.

² M. Jansen, t.a.p., p. 5.

³ Conform de instructie van de Hoge Raad op dit punt: HR 17 november 2000, NJ 2001, 215 (Druif/Bouw).

⁴ In de Memorie van Toelichting bij de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade (31 518), Tweede Kamer, 2007-2008, p. 2, wordt vermeld dat slechts 1 tot 5 % van de letsel- en overlijdensschadezaken (uiteindelijk) aan de rechter wordt voorgelegd.

2501 HS Den Haag, per fax naar 084-7223717, dan wel per e-mail naar info@letselenschade.nl.

Wij verzoeken u daarbij gebruik te maken van het speciale formulier dat hierna is opgenomen. Om de validiteit van de publicaties te kunnen waarborgen wordt tevens verzocht een bewijsstuk van de overeengekomen smartengeldvergoeding mee te sturen, namelijk (een kopie van) de vaststellingsovereenkomst en/of correspondentie waaruit het overeengekomen smartengeld kan worden afgeleid en waaruit blijkt dat het om de smartengeldvergoeding exclusief wettelijke rente gaat.

De website (www.letselenschade.nl) wordt op termijn zodanig aangepast dat de gegevens over de buiten rechte

overeengekomen smartengeldvergoedingen ook online kunnen worden aangeleverd. De website zal verder voorzien worden van een zoekfunctie, zodat u de smartengeldvergoedingen die in Letsel & Schade zijn gepubliceerd ook online kunt raadplegen. Aan de hand van zoektermen kunt de voor u relevante smartengeldvergoedingen dan selecteren. Zodra de website beschikt over deze voorzieningen, zullen wij u daarover nader informeren.

Bij voorbaat onze dank voor uw inzendingen!

John Roth

141 **Formulier registratie buiten rechte overeengekomen smartengeld ten behoeve van publicatie in L&S**

Datum ongeval	
Datum vaststellingsovereenkomst	
Leeftijd slachtoffer t.t.v. ongeval	
Geslacht slachtoffer	
Oorzaak letsel	
Verkeersongeval	JA / NEE
Arbeidsongeval	JA / NEE
Beroepsziekte	JA / NEE
Medische fout	JA / NEE
Geweld of ander misdrijf	JA / NEE
Productenaansprakelijkheid	JA / NEE
Sportongeval	JA / NEE
Anders, nl.:	
Percentage aansprakelijkheid	
Aard van het letsel	
Behandelingen	
Duur ziekenhuisopname	
Opname revalidatiecentra	
BI in %	
Blijvende klachten en beperkingen	
Arbeidsongeschiktheid	
Littekens	
SMARTENGELD (zoals neergelegd in vaststellingsovereenkomst, zonder wettelijke rente, op basis van 100 % aansprakelijkheid)	